СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 128. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 2-го липня 1943. — No. 128. Jersey City, N. J., Friday, July 2, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

76 БІЛІОНІВ ВИДАЛА АМЕРИКА ЗА МИНУЛИЙ РІК

ДЕРЖАВНИЙ ДОВГ ЗРІС ДО 140 БІЛІОНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Скарбовий рік скінчився з останнім днем червня. Підсумки господарки за минулий рік представляються так: Видатків було 76 біліонів, приходів 21 біл., дефіцит 55 біл., а довг 140 біл. долярів.

У видатках зужито 5 біл. і 174 міліони на потреби населення й держави, решту на війну. Упродовж року зріс довг з 76 біл. на 140 біл., дефіцит з 19 біл. на 55 біл., приходи з 12 на 21 біл., а приходи зо самого податку зросли з 7 на 15 біл. дол. (Всі ті цифри заокруглені на біліонах, хоч попри це ще їдуть і міліони в десятках та сотках.)

З ПОЧАТКОМ ЛИПНЯ ПОЧИНАЮТЬ ЗАРАХОВУВАТИ 20 ВІДСОТКІВ ПОДАТКУ.

ВАШИНҐТОН. — З новим скарбовим роком уряд надіється дістати $500,000,000, або пів біліона, місячно з заробітків, виплачуваних підприємцями. Цей новий податок буде стяганий вже від платень, що починаються з днем 1. липня. Він виносить по 20 відсотків від кожної платні.

Але перших 12 дол. з тижневої плати є вільних для самітних людей. Для подружених 24 дол. є вільні від податку, а крім цього звільняється вді податку додатково по 6 дол. на тиждень за кожну особу, яка є на утриманню голови родини. Ці податки стягають підприємці, що виплачують заробітки. В них вже зараховано податки перемоги („викторі текс") і доходовий. Харчі, що їх робітники дістають від підприємців, зараховується до приходів і від них будуть вибирати податок.

НЕ ЛЕГКО ПОГОДИТИ ПОСВАРЕНИХ ПОЛІТИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Директор Военної Мобілізації Джеймс Ф. Бирнс запросив до себе на розмову віцепрезидента Волеса й секретаря торговлі Джовнса, щоби довідатися від них, які то дійсні причини їх незгоди, що виявилася прилюдно вчора. Після двох годин спроб погодити обох суперників, Бирнс прийшов до висновку, що нема на це виглядів. Волес ще раз підчеркнув, що Джовнс спиняв його працю, а Джовнс ще раз зажадав конґресового слідства над закидами, що їх поробив йому Волес.

ІКІС УЖИВАЄ УРЯДОВОГО ТОНУ В ПРОМОВІ ДО МАЙНЕРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішних відносин Ґаролд Л. Ікіс виголосив по радіо промову до майнерів. Ікіс заряджує в імени федерального уряду майнами та всім топливом. Отже він остерігав страйкуючих майнерів, що від продукції вугля залежить вислід війни. Край мусить мати вуголь, чи майнери мають контракт, чи підвишку платні, чи яку небудь іншу нагороду, чи ні. Праця в копальнях мусить іти.

КОНҐРЕС ОСТАТОЧНО ЗНІС ХАРЧОВІ СУБСИДІЇ

ВАШИНҐТОН. — Вдруге вже цього тижня конґрес виказав свою волю, щоб покінчити з харчовими субсидіями при нагоді пересування взад харчових цін. Голосування в обох палатах виказало дві третині більшости за знесення, отже це голосування вказує, що навіть вето президента буде переможене. Всетаки в законопроєкті пороблено деякі поправки, як напр. ухвалено видатки до 150,000,00 дол. на зфінансування вже закроєних проєктів.

КОРАБЕЛЬ НОРМАНДІ ШКОЛОЮ ДЛЯ НУРЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Коли в лютні 1942 року згорів у причалі 88 на ріці Гудсон найбільший французький корабель Норманді і перевернувся у воду, военні власти рішили видобути його зпід води і відбудувати. З часом показалося, що затоплений корабель можна вжити на школу для военних нурців. Школа розпочалася в травню 1942 року і досі вийшло з неї 200 досвідчених нурців. Тепер має покінчити курс ще 275 учнів. Адміністрація военної фльоти каже, що це одно із найважчих завдань дістатися до нутра корабля і назад з нього виплисти. Тому велика Норманді є знаменитою школою. Норманді перезвана тепер на Лафаєт.

ПАНІ РУЗВЕЛТ КАЖЕ, ЩО РОЗРУХИ ПОВСТАЮТЬ ВНАСЛІДОК ПОГОЛОСОК

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції виявила пані Рузвелт свій погляд на причини расових розрухів. Навязуючи до недавних подій в Дітройті, пані Рузвелт сказала, що головною причиною є пускання поголосок і роздування страху. Вона дістала багато листів з закидами, начеб вона теж причинилася до розрухів тим, що висловлювала свою прихильність до ніґрів. З цеї причини вона навіть відложила свій виїзд до Дітройну на оглядини діточих заведень.

Пять Сенаторів Облетять Военні Полоси

ВАШИНҐТОН. — Сенат уповажнив пять сенаторів, щоб полетіли у військовім бомбері довкруги земного ґльобу та відвідали американські военні частини, що борються на різних фронтах по цілому світі. Над тим радив сенат потайки три місяці. Остаточно до інспекційної подорожі вибрані сенатори: Ричард Б. Росел, Алберт Б. Чендлер, Генрі Кабот Лодж, Джеймс М. Мід і Ралф О. Брустер. Вони репрезентують обі політичні партії а також і сенатські комісії, що займаються военними справами.

ВІЙСКОВИЙ ЛІКАР СКОЧИВ У ПАРАШУТІ З ВИСОТИ СІМ І ПІВ МИЛІ

ВАШИНҐТОН. — З найбільшої досі осягненої висоти, бо аж 40,200 стіп, отже 7 з половиною милі вискочив з літака з парашутом лютенант кернел Вилійем Рендолф Ловлес. Ловлес має 35 літ, є головою воздушно-медичної лябораторії при Райт Філд, в Дейтон, О. Він перелетів 7.61 миль упродовж 23 мітун при частинній температурі 50 ступнів понижче зера і лише відморозив собі руку при вискакуванні з літака. Він самий хотів перебути експеримент з новим винаходом, який містить оксиґен (кисень), потрібний до віддиху у великих висотах. Експеримент був зроблений на летунськім поли в Ефрата, в стейті Вашинґтон.

МІСТО НЮ ЙОРК І ОКРУГУ БУДУТЬ СТЕРЕГТИ БАЛЬОНИ

ВІЙСЬКОВА СТАНИЦЯ НА ЛОНҐ АЙЛЕНД, Н. Й. — Перший бальон охоронний („баридж балун") на взір тих, що боронять міста Лондону в Англії, випробувано тут для охорони військових обектів в Ню Йорку й околиці. Бальон має вигляд ковбаси і є срібної краски. Він підноситься зі скорістю 1,000 стіп на мінуту.

Чорчил про Сильний Наступ на Держави „Осі" на Суші, Морю і в Повітрі

ЛОНДОН. — Заки зачне спадати осінне листя будемо свідками нової сильної й завзятої битви на Середземному морі, як і деінде, заповів британський премієр, Винстон Чорчил, промовляючи в старинній Ґілдгол з нагоди наділення його „свободою міста Лондону". Чорчил був дуже осторожним у доборі слів, коли говорив про дальші военні заміри, але сказав, що Аліянти готовлять для „осі" нові й ще тяжчі удари на морі, суші й в повітрі. Він зазначив, що офензива проти Німеччини піде теж прямо з англійського острова, як теж заповів, що в скорому часі зачне сильнішу акцію російська повітряна сила. Перемогу Аліянтів в Тунісі порівнав Чорчил з перемогою над німцями під Сталінґрадом. Як теж підкреслив, що перемога, яку відносять Аліянти в боротьбі з ворожими субмаринами рівнається перемозі в Африці, що дала Аліянтам 350,000 німецьких та італійських полонених. Місяць червень, коли іде про субмаринову язву, був для Аліянтів найкращим з усіх 45 місяців війни. А коли іде про повітряну боротьбу, то, казав Чорчил, сама тільки Британська Королівська Повітряна Сила скинула на німецьких землях на протязі останніх шість місяців 35 разів більше тон бомб, ніж їх скинули німці в Англії за весь час війни. Чорчил заповів ще розгром Японії, а щодо мира ствердив, що він залежатиме вповні від тісної повоєнної співпраці між Британією і Злученими Державами.

НІМЦІ НЕ ЗАБРАЛИ ВІЙСЬКА З СОВЄТСЬКОГО ФРОНТУ, КАЖЕ „ПРАВДА"

МОСКВА. — Комуністична урядова „Правда" зверається проти тих поголосок, що кажуть, що німці стягнули з совєтського фронту 50 дивізій і кинули їх на захід. Каже, що німці держать на совєтському фронті 211 дивізій, а не 180, а на інших фронтах є всього 90 дивізій, а не 120, як це оголошується. Каже, що нема теж німецьких дивізій в Італії, а в Франції, Бельгії та Нідерляндах є 35 дивізій, а не 40. На Балканах, каже вона далі, є від вісім до десять німецьких дивізій. Ось тим хоче „Правда" сказати, що тепер є добра нагода для інвазії Европи.

ДАЛІ ЗАПОВІДАЮТЬ ІНВАЗІЮ НА ЦЮ СУБОТУ

ЛОНДОН. — Націстська пропаганда повторяє раз-у-раз, що Аліянти зачнуть інвазію Европи цеї суботи, себто 3. липня.

СТРОГА ЦЕНЗУРА В ІРЛЯНДІЇ, ГОСТРІША НІЖ ДЕІНДЕ

ЛОНДОН. — Цікавим явищем є те, що ірляндська преса пише осторожніше про военні події ніж преса тих країв, що є у війні. Кажуть, що це тому, що Ірляндія не хоче дати себе втягнути у війну. Так є, що цензор дозволяє подавати тільки самі новинки про военні події, але без усяких коментарів.

АМЕРИКАНСЬКА ОФЕНЗИВА НА ПОЛУДНЕВІМ ПАЦИФІКУ ВЖЕ ЗАЧАЛАСЬ

ВАШИНҐТОН. —Американські частини армії й маринарки заняли спільними силами Рендова Айленд, положений в середині ґрупи островів, що їх називаємо Соломонськими. Покищо не знати, чи при заняттю острова прийшло до боротьби з японськими частинами, бо треба припускати, що вони там були. Сам островець є покритий густими лісами і високими горами. Але може бути вжитий на збудовання летунського поля, не зважаючи на непригожий терен, бо, як кажуть, для американських інжинірів не існують ніякі перешкоди. Та ось те заняття цього невеличкого острова не булоб нічим особливим, якби не те, що сказав проце Френк Накс, секретар маринарки. А він заявив, що це є початок офензиви проти японських баз на Полудневім Пацифіку, а в першу чергу проти Мунди, сильної японської бази, віддаленої всього пять миль від Рендова Айлендс. Військові в Вашинґтоні не дають ближчих пояснень щодо того, що означає заняття згаданого острова. Та так є, що назагал всі сподівались більшої американської активности на Полудневім Пацифіку, а тепер переконані, що вона почалась. Мунда, проти якої будуть звернені наступні наступи, вважалась японцями „Японською Мальтою", бо була бомбардована від минулого листопаду принаймні 150 разів.

ІНІЦІЯТИВА ТЕПЕР УЖЕ В НАШИХ РУКАХ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Секретар Френк Накс, промовляючи з нагоди грошевої кампанії для закупна кружляка „Лос Енджелес", заявив, що тепер наше положення на Пацифіку таке, що ми рішаємо, коли і де вдаримо, та що так тепер буде аж до кінця війни. Він теж додав, що німці й італійці не зможуть перервати наших достав на европейський фронт, що потрібні, щоб вдалась інвазія Европи. Ще додав, що американські літаки є найліпшими з усіх, які істнують у цілому світі.

ВІЙНА ЩЕ МОЖЕ ПОТРИВАТИ І 4 РОКИ

КОЛОРАДО (Каліфорнія). — Секретар маринарки Френк Накс є тої думки, що все є ґотове в Аліянтів, щоби вирішити остаточну стратеґію, що малаб завдати ворогам рішальний удар, але остерігає, що це ще може забрати три або й чотири роки, заки здійсниться. Він згадав за великанську армію, яку ми створили і виеквіпували, яка запевняє нам перемогу. Але, казав він далі, та перемога може бути коштовна і ще не така близька. Теж остерігав перед легковаженням японської сили. Казав, що японці постійно укріпляються на Пацифіку, щоби задержати те, що загарбали по Перл Гарбор.

БРИТАНІЯ МАЛА 6 ДНІВ СПОКОЮ

ЛОНДОН. — Щось не дуже добре з німецькою повітряною силою, коли вже минуло шість днів, а над Англією ніхто не бачив ні одного німецького бомбера.

РЕКОРДОВИЙ МІСЯЦЬ БОМБАРДУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Червень побив усі рекорди, коли іде про бомбардування німецьких міст британськими летунами. Обраховують, що скинено в тому місяці на німецькій території принаймні 13,500 тон вибухових матеріялів.

ВЕРНУЛИ НАЗАД З БОМБАМИ.

ЛОНДОН. — Американські Літаючі Фортеці та інші роди американських бомберів, що літали над французькими пристанями, що є під націстівським зарядом, не скинули тим разом усіх бомб, а вернули з ними назад до Англії. А тому, що є такий тепер приказ, щоби скидати бомби тільки тоді, коли видно добре предмет, який має бути збомбардований.

СЕМИЙ РІК ВІЙНИ КИТАЮ З ЯПОНІЄЮ.

ЧУНҐКІНҐ. — Хоч демократичний Китай веде вже 7 років війну з японським напастником, так є, що китайці є повні надії, що ворог буде розторощений. На китайських обличчях цілком не видно того пригноблення, про яке згадується в світовій пресі. Терплять найбільше інтеліґенція як і ті, що є на державній службі через те, що є дорожнеча, але вони творять тільки 4% населення і звикли до цього, щоби терпіти. Робітники так не терплять, бо хоч ціни піднеслись стократно, то в такий самий спосіб піднеслись теж і заробітні платні. Таке стверджено підчас пресової конференції з представниками уряду.

12,100,000 ЧУЖИНЕЦЬКИХ РОБІТНИКІВ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРН. — Таке число подає кореспондент часопису Ню Йорк Таймс з Швайцарії. В тому й вже є военні полонені.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

Річниця Народин Америки

День четвертого липня обходиться в Злучених Державах кожного року як національне свято в честь великопамятного 4. липня 1776. року, в котрому то дні представники народу 13 британських кольоній в Америці проголосили однодушно так звану Деклярацію Незалежности про відорвання цих кольоній від матірного краю та створення з них незалежної від Британії нової державної одиниці. Ця Декляра-ція була немовби народженням нової американської републики, а День Незалежности, чи як його в Америці звичайно називається, День Четвертого Липня, являється немовби днем народин американської републики.

Щастям було для американських кольоній, що конґрес з їх представників уважав за потрібне не тільки заявити незалежність американських кольоній, але й подати в вступі до цеї заяви причини, які заставили представників народу підприняти такий рішучий крок, себто виповісти послух дотеперішнім правителям. В цей спосіб конґрес представників народу кольоній відразу поставив перед народом кольоній ясно, проти чого вони протестують та за що вони борються. Ця Заява Незалежности була ясною зорею, що вела народ 13 кольоній через довгих шість літ війни, поки не довела їх до остаточної перемоги.

Така була сила в проголошених у цій Деклярації засадах рівности всіх людей, в засаді права кожної людини до життя, свободи й шукання щастя, в засаді походження всякої влади від волі правлених, в засаді права людей ломати владу, яка ломить права людей, що ці первісні 13 стейтів становили постійну притягаючу силу для інших частин Америки так, що зчасом до них пристало ще інших 35 стейтів та що держава, розгорнувшися на всю ширину американського континенту, ростягнулася на широкі посілости поза океаном і стала одною з найбільших потуг світу.

Коли република, що виросла з Деклярації Незалежности, перейшла огненну пробу революційної війни, ці засади Деклярації стали провідною ідеєю подібних рухів по американських кольоніях інших держав й дали почин до створення цілої низки незалежних републик в Америці. Ідеї Деклярації пішли й в Европу, Азію й Африку й всюди насаджували ідеї рівности людей та загрівали людей і народи до боротьби за свобідніші політичні порядки .

Певна річ, що в поступі свободи й рівности були періоди занепаду й затримки, але назагал по кожнім такім занепаді й кожній затримці поступ до свободи й рівности ще більше змагався й ще більше кріпшав. Нема сумніву, що й по теперішнім затьмінню засад свободи й рівности в великій частині світу ідеї Заяви Незалежности знову заблестять перед людством новою ясністю й поведуть його до ще скоршого походу за краще майбутнє.

Польські Голоси до Українців

Різні американські публіцисти, а до певної міри теж і урядові чинники, вже нераз звертали увагу різним т. зв. „чужомовним" ґрупам, щоби памятали, що вони в Америці, а їх члени американці. А говорили і писали це в тому розумінню, щоби ті „чужомовні" ґрупи не вели між собою такої боротьби, що має старокраєвий підклад, що її зародок у старому краю, а не в Америці.

Ось це, очевидно, відноситься теж і до американських українців. А зокрема до їхніх відносин до таких інших американських ґруп, як польської, російської, мадярської, румунської, чи чеської, яких „старі краї" зголошують претенсії до українських земель і є тим самим перешкодою до обєднання тих земель в одну вільну і самостійну українську державу.

Коли іде про американських українців, то вони ніякої „війни" з ось тими згаданими ґрупами тут не ведуть. Вони тільки час від часу обороняють право українського народу на самостійне життя. А це значить, що відповідають ось тим ґрупам тільки тоді, коли ті ґрупи обороняють в Европі насильство над Україною, відмовляючи українському народови того, чого бажають тим своїм народам, з яких походять. На тому тлі, як відомо, була і є полеміка з американською польською чи російською пресою, як і є змагання з польською і російською акцією, коли вона намагається неправдиво представляти український визвольний рух, та при тому ще й знеславляти американських українців, як це нераз бувало.

Маючи це на увазі, треба вважати корисним обявом, як з польського боку появляться щораз частіше голоси про українців і українську справу в пристойнішим тоні. Поступом вперед є і те, що зробили найголовніші польські орґанізації в Канаді, що виготовили спільний привіт знагоди Конґресу Комітету Українців Канади, який проголосила польська преса, та який був узятий теж і під обради згаданого Конґресу. Слушно підкреслено в тому привіті, що є багато справ, американських чи канадійських, що повинні обєднувати американських чи канадійських українців з американськими чи канадійськими поляками. Ось таке ставлення справи — це позитивне явище. Та що з цього може вийти, залежить в першу чергу від — американських чи канадійських поляків.

Чому так?

Дуже просто. Американські чи канадійські українці польському народови кривди не бажають. Навпаки, бажають йому якнайскоршого і повного визволення. Українці ніколи не виступали проти польського визволення. І ніколи нічим його не спинювали. Тільки ставили ту вимогу, щоби Польща не відроджувалась державно коштом українських земель і українського народу. З польського боку було одначе інакше. Було навіть заперечення українського імени. Було і є ще далі вперте називання галицько - української землі „Малопольскою" і т. п. Була і є баламута з ціллю представляти частину українських земель польськими. Ось такі способи боротьби з українськими визвольними і соборницько - державницькими змаганнями довели до того, що й в Америці українці держать себе оподалік американських поляків. А як тепер підносяться польські голоси про згоду, то американські українці не вірять, щоби поляки дійсно такої згоди бажали. Бож договоритись можна тільки тоді, коли призначеться українському народови таке саме право жити самостійним і державним життям на своїх землях, як його признаємо польському народови. Ось це є в українців та вимога, від якої не можна відійти, якої не можна обійти, а від якої треба зачинати. Бо так є, що щоб американські чи канадійські поляки не говорили чи писали, воно не матиме ніякого значіння і впливу, коли іде про український нарід, коли вони не будуть поводитись — як рівний з рівним. Себто, поки не скажуть просто і виразно, що й вони є за вільну, самостійну, демократичну українську державу на тих усіх землях, де український нарід становить більшість населення.

Кому як кому, але американським полякам треба було все це вже давно сказати. А що вони ще звідси висилали поміч, щоби допомагати Польщі підбивати українські землі, як це було останньої війни, то тепер повинніб виразно визнати, що таке поступовання є помилковим і погубним, бо тільки продовжує польсько-українську траґедію. А як визнають Україну в її етноґрафічних межах, то тим положать здорові основи під українсько-польську співпрацю принаймні тут, бо усунуть ту колоду, що поставила американських і канадійських українців проти американських і канадійських поляків. Ніякі інші засоби не доведуть до нічого. Українці на ніщо інше не підуть. Ніхто з них.

Микола Чубатий.

ПЕРЕМІНИТИ ЮВИЛЕЙ М. ШАШКЕВИЧА У ВЕЛИКИЙ ЧИН АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Маркіян Шашкевич та практичне українство.

Цей рік це ювилейний рік о. Маркіяна Шашкевича. З днем 7. червня зачали ми ювилейний рік, сто літ смерти поета та пробудителя Західної України. Підкреслювати значіння виступу та появи Маркіяна Шашкевича, це значить писати цілу історію національного відродження Західної України. Писати натомісць про національне відродження Західної України, це значить пізнавати цю моторичну силу, що в останних 50 літах так маркантно зазначувалася у цілому українському житті, у всеукраїнських розмірах. Не булоб Маркіяна Шашкевича, може український нарід був би пробудився по десятках літ серед інших обставин, а може був би блукав по нетрях москвофільства, польонофільства як погній під чуже володіння на українській землі. Нині Західна Україна стала дуже поважним чинником у всеукраїнському житті.

Прийшов Маркіян Шашкевич і приніс пробудження українського народу в Галичині і приніс його не так своєю поетичною творчістю, як радше прикладом; жертвою свого життя, своєю практичною творчістю, що проломлювала студені леди серед тодішних галицьких русинів. Щасливо сталося, що Маркіян Шашкевич був українсько-католицьким священиком, бо своїм смілим чином застукав він у саму централю тодішних галицьких русинів, у церковний провід, що тоді був теж майже синонімом національного проводу. Відроджуючи церкву в дусі української національної ідеї, він запевнив найлекший спосіб відродження українського народу в Галичині; тому і не диво, що українсько - католицька церква відіграла таку поважну, та позитивну ролю у національному житті Західної України, як рідко деінде.

Характер творчости Шашкевича ріжниться засадничо від творчости Шевченка у Східній Україні. Шевченко поривав своїм майстерським і пророчим словом, що стало національною евангелією українського народу. Літературна спадщина Шашкевича невелика, вона не може рівнатися з творчістю Шевченка, та решту доповнив Шашкевич своїм життям, життям каменяра, прикутого до свого молота як до свого обовязку лупати скалу національного з а м р а ч е н н я, практично переводити українство галицьких русинів в церкві, в дома, у публичному житті. Шашкевич то не пророк, це практичний дороговказ людини-ідеаліста, мовчазний взір для інших.

Святкування Шашкевичівського Ювилею повинно бути Загальне.

Столітний Ювилей Маркіяна Шашкевича п р и п а в серед страшного світового пожару, коли теж не слова, але діла важаться та вирішують долю народів на сотки літ. І нині треба як в часах Шашкевича не слів, а тільки чину. Треба такої жертвеної праці для українського народу, як її давав впродовж цілого свого життя Шашкевич. Тому не слова, але чин, діла, мусять бути способом святкування столітного ювилею пробудника Західної України.

Зі самої природи річи, що Маркіян Шашкевич був українсько-католицьким священиком, українсько - католицька духовна влада дала почин улаштувати велике Ювилейне Свято М. Шашкевича в Ню Йорку в перших днях жовтня цього року. Цю ініціятиву влаштування так сказатиб головного ювилейного свята слід приняти з признанням та його усіми силами підперти.

Одначе моє таке переконання, що поза тим центральним святом повинно відбутися Ювилейне Шашкевичівська Свято у кожній громаді, а навіть у кожній установі, в братстві чи товаристві. Не треба поривatися зараз на величаві концерти. Кого стати на величний концерт, на святочні промови, то добре. Але це неконечно, бо й не все це нині можливе, коли хори товариств чи навіть цілих громад основно пересіяні військовим побором та ледви наділі істнують.

Тому зовсім просто підемо по слідам ідеї Шашкевича, коли обмежимося до свят таких розмірів, які нині можливі, натомісць подбаємо, щоби свято Шашкевича стало загальне, щоби відбулося дослівно у кожній збірній клітині американських українців.

Святочний обхід мусить нас основно запізнати з чином Маркіяна Шашкевича з його ідеалами. Перед очи американських українців треба поставити усі ті трудноці, з якими він стрічався та серед яких невимовно твердих обставин мостив він шлях українській мові і до церкви, потім до західно - української інтеліґентної родини, у товариське життя, а вкінці у школу як мові виховання мас, міліонів українських людей.

Ось тому свято Шашкевича не може бути поверховним, таким, що люди нераз самі не знають по що воно влаштовується, але таке, щоб Шашкевичівська ідея — рідна українська мова у нашому житті стала річю реальною. В противному випадку краще не згадувати про Шашкевича, коли ми самі не виконуємо його заповіту, ані дітям своїм не кажемо триматися заповіту о. Маркіяна. Шашкевич це тип діяча, в якого не поверховна фраза була істотою життя, тільки вчинок та жертва аж до цілковитого спалення себе на жертівнику народу.

Тому ювилей Шашкевича повинен полишити нам практичний чин, що посунув би збірне життя американських українців вперед та дав поміч українському народови в Европі. Шашкевич зачинав відродження нації сто літ тому, а ми маємо нині помогти українському народови не фразою, але ділом його завершити.

Коли Шашкевич це символізована наша національна свідомість, це наше привязання до рідного, то нам треба зі свого боку робити це, щоб Шашкевича зерно не то не змаліло, але навпаки, щоб виросло і завершилося добуттям незалежности українській нації в Европі.

Як найкраще можуть американські українці відсвяткувати цей ювилей чином?

Найкраще можуть американські українці відсвяткувати ювилей Шашкевича, коли від себе дадуть поміч старому краєви, гнізду наших батьків, нашої мови, нашого „руського серця та руської віри".

Ми віримо, що американські українці вилонять остаточно споміж себе так дуже потрібну репрезентацію, Екзекутиву Американських Українців. Перед нею стане величанське завдання пропаґанди правди, пропаґанди української справи. Перед нею стане завдання підготовки до майбутньої недалекої вже Мирової Конференції. Хто знає чи в дальшім розвою війни не стане перед американськими українцями ще й величанський обовязок гуманітарної помочі тисячам українських людей, що їх дальша війна може викинути поза границі рідної країни. Шашкевич ізза гробу кличе нас до великого чину, якщо дійсно „руське в нас серце і віра руська".

Це потрійне завдання американських українців може бути доконане тільки підбором зрілого людського матеріялу до такої величанської та відповідальної праці. Для її зреалізування треба теж величанських сум гроша. Ті суми, що йти мусять не в десятки, а в сотки тисяч долярів мусять американські українці зібрати. Як Ювилейний Шашкевичівський Дар для справи визволення українського народу в Европі. Як прийде пекуча потреба в останній хвилині вбоге американсько - українське громадянство їх не зложить, але розложивши на ширший час воно буде всилі вивязатися зі свого завдання.

Тому моя скромна суґґестія американським землякам, щоб по всіх осадах, де тільки живуть українські люди, по всіх закутинах, де тільки сходяться українські земляки, повинно відбутися скромне, але масове ювилейне Свято Маркіяна Шашкевича, з величезною з б і р к о в о ю кампанією на **„Фонд Помочи Братови за Морем".** Нехай ні одно братство, ні одно товариство не лишиться позаду, але нехай чином, збірками на ратування українського народу в Европі, на ратування його від неволі, задокументує свою приналежність до українського народу, пробудженого Маркіяном Шашкевичом,

Створім „Фонд Помочи Братови за Морем".

Ми в старім краю мали свята та нагоди, в часі котрих усі збірки йшли виключно на означену ціль і ніхто не смів чарушити тої національної карности. Коляда, наприклад, все була монополем Рідної Школи, збірка Першого Листопада та Зелених Свят власністю інвалідів та інвалідських дітей. Ніяка установа не сміла тоді виходити зі своїми збірками. Моя рада, щоб цього року усі Шашкевичівські обходи, а вони всюди повинні відбутися, йшли під кличем великої збіркової кампанії на „Фонд Помочи Братови за Морем".

Гроші ті повинна кожна установа умістити у себе на окремий рахунок як Залізний ненарушний фонд аж до часу, коли повстане Центральне Представництво Американських Українців та перейме на себе всю працю оборони Українського Народу в Европі враз зі зібраними залізними фондами по всіх місцевостях. Щоби ті окремі рахунки не могли бути ніким нарушені, треба окремою ухвалою членів забезпечити, що їх ніхто ні не підійме, ні не позичить на ніякі — хочби й як пильні видатки. Вони будуть передані тільки виключно на Фонд ратування України або „Фонд Помочи Братови за Морем".

Нехай ні одної української установи не буде, яка не подбалаб, щоб у неї такий залізний фонд повстав. Де він вже є, треба його поважно доповнити, подвоїти, а то потроїти, щоб американські українці були готові тими матеріяльними засобами відперти всі зазіхання ворогів на українську рідну землю, на волю наших братів, на справедливість між народами. Нехай одна установа перед другою, одно місто перед другим мають амбіцію себе випереджувати ревністю праці та величиною призбираної суми.

Колиб американські українці потрафили у своїх товариських касах призбирати принайменше десятки тисяч, а то й сотню тисяч долярів, то тим способом найкраще відсвяткували би столітний ювилей пробудителя Західної України о. Маркіяна Шашкевича. Таке святкування це буде святкування могучим чином американських українців, гідним нащадків великого та славного народу.

Тому кличу до Вас Дорогі Земляки: **Хай впродовж цілого цього ювилейного року доходи, збірки кожної американсько - української установи йдуть на рахунок залізного „Фонду Помочи Братам за Морем". Святкуймо ювилей Маркіяна Шашкевича великим чином американських українців. Це буде найкращий ювилей.**

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

17)

Олексій, вислухавши про усе, казав: Побачу, що ваш брат і що родичі скажуть. Та послухаю, що говоритиме і духовний чин. Тоді скажу своє останнє слово, та й робіть, як знаєте.

Галочка, почувши це, пішла у кімнату, руки ламаючи.

І через увесь той день Галочка кріпко смутна була: сидить усе проти Семена Івановича, дивиться на нього як ясочка, а того, об чім говорять і не слухає. Дивившись, дивившись, вже видно як стане їй на серці дуже важко, то вихопиться у кімнату, і що то, Господи, плаче!...

Прийшлось прощатись. Галочка вже й міри нема, як плакала! Цілувала його, пригортала до себе, хоче щось сказати, та за сльозами слова не промовить...

Олексій зложив руки, дивиться на це, а сльози і у нього так і капотять.

Семен Іванович, хоч і того сльози проняли, та усе таки не такий смутний був. Цілує її і усе просить, щоб не журилася, що він скоро повернеться і щастя своє привезе.

Вже й ропрощалися зовсім. Вже Семен Іванович вийшов з хати, і Олексій пішов провожати його... як ось Галочка крикнула: „Семен Іванович! іще верніться!"

Живо убіг Семен Іванович і кинувся до Галочки; а вона кинулася йому на шию, обняла його, цілує і силкується промовити: „У останнє... у останнє..." так бо сльози і річ заливають! „У останнє цілую вас!" через силу говорила Галочка: „у останнє прощаюсь з своїм щастям. Не можна буде мені вам такого слова сказати... Не забувайте мене! Не забувайте, як вас я щиро любила і що для вашого щастя зробила!... Прощайте!... Спасибі вам, що ви мене любили!... що ви мені дали знати щастя на цім світі!... Прощайте на вік!..."

Випустила його з рук, ледве дійшла до кімнати, та і впала перед образом. Як же почула, що вже у останнє за ним зачинилися двері, у останнє загомонів його голос, вона й зaридала! Душу свою готова була виплакати!...

— Устань, доненько, устань! не плач, не журися, не вбивайся так! Коли справді, що так його кріпко любиш, то щож? йди вже за нього... Я, хоч і проти ночи, сам піду і приведу його. Не розривайте своїх серденьок! Може знайдете своє щастя?

„Нехай, таточку, завтра об усім з вами поговорю".

VIII.

На завтра увійшла наша Галочка до свого пан-отця... Господи! бліда та й бліда! Кровинки нема у тих щоках, що до цеї пори як мак цвіли; очиці її почервоніли і позапухали (видко було, що сю ніч плакала), а сама так від вітру і валиться.

Олексій аж злякався, побачивши її таку. „Доню моя мила!" став казати до неї, вицiловуючи її, „втіхо моя, Галочко сердешна! Тиж моє серце розриваєш, страждучи так! Як мені дивитися, що ти сама себе живу у домовину кладеш?... І я не спав усю ніч, і я плакав об тобі і об нашому Семену Івановичу. Жалко мені і його. Роздумавши усе, далі помолившися Богу, порішився: що буде, то буде, не буду вас розлучати. Усякий гріх візьму на душу свою. Сам постраждую, а не відніму вашого щастя. Та з цею думкою післав батрака до нього, щоб мерший їхав сюди".

Галочка так і стрепенулася і спитала бистро: „Щож?"

— Лиха година! Батрак вже його не застав. „Чуть світ, він вже і поїхав", сказав деньщик.

„Аж мені лекше стало!" сказала Галочка оддихнувши. „Ні, таточку, голубчику. Не робіть цього, не губіть мене зовсім і не беріть на свою душу гріха. Не вбивайтесь за мною, це мені важко тільки отсю годину, а то і нічого. Тепер, панотченьку, пустіть мене у Хорошів: я там проживу до неділеньки, та тоді вже проситиму зробити останню мою воленьку".

— Що хоч, доню, роби; куди хоч, їдь: ні у чому тобі запору нема, аби ти переслала вбиватися так.

„Перестану, таточку, і не буду, коли стане сили сповнити мою думку, коли заволодію над моїм серденьком!"

Зібрав Олексій Галочку і випровадив її у манастир. Вона там усе молилася, постила, порадилася з черницями, котрі знали її і вміли раду подати до діла.

Зараз з неділі, у понеділок і вернулася. Бачить Олексій, що ніби вона стала кріпченька... Смутна, кріпко смутна! Часом так як задумається, так буцім і не знає нічого: сидить собі, мовчить і все руки ломить, та з виду видно було, що вона щось надумала, та боїться пан-отцеві сказати... А як не те, так і проворненько ходить, і навідується по господарству, і дещо упорає.

(Дальше буде).

Американці Через Націстичні Окуляри

(Докінчення)

Люди, що знають добре Німеччину, помітили здавна, що німці мають звичай малювати свого противника як найчорніше, дарма, що вислід часто виходить противорічний і нельоґічний. Таке власне трапилося з націстичною пропаґандою проти амеирканців. Виходять американці в націстичній пропаґанді з одного боку слабими, ділєтантськими, смішними, а рівночасно твердими, розмисними, безпощадними капіталістами й імперіялістами. Їх малюється з одного боку як кукли в руках британців, а з другого боку як консеквентних ворогів британського імперіялізму, котрі хочуть самі захопити британські кольонії для себе.

Найкращими засобами для малювання американців чорними являються мурини й жиди. Жидівське й муринське питання це постійна пластинка на націстичнім ґрамофоні. І предивні річи видумують націсти для довготерпеливих німців. „Донав Цайтунґ" наприклад писала про масові походи муринів, і ця вістка потім обігла всю націстичну пресу. Потім чотириста німецьких ґазет завели в себе правильні недільні вістки про муринів.

Що націстичні ґазети видумують про американських жидів, це вже переходить людську уяву. Згаданий уже вгорі Авґуст Гальфельд писав в „Анґріфі", що в Вашинґтоні зросло сильно населення міста, а в ньому зросло передусім число жидів, зросло до того, що жидівська синаґоґа показалася замалою. Тоді, мовляв, уряд рішив збудувати нову синаґоґу для вашинґтонських жидів коштом півтора міліона долярів. „Можна собі легко уявити, що про це думають американські податковці", — каже цей Гальфельд, котрий колись побував в Америці й повинен би знати, що в Америці уряд не будує церков ніякому віроісповіданню. Та в націстів видно правда, як у кожного дикого народу, це тільки те, що приємне народови.

Немовби для дорівнання цій брехні, інша німецька ґазета, „Райніш-Вестфеліше Цайтунґ", написала, що президент Рузвелт розгніваний на тижневик „Сатердей Івнінґ Пост" за поміщення статей проти жидів, поґнав усіх накладців до вязниці, а до редакційного штабу набрав самих жидів.

Ще іншим популярним коником, на котрому люблять їздити націстичні пропаґандисти, це балачка про американських міліонерів, що торгують війнами. Приміром уживання цього коника може послужити напад націстичного „Райху" на Генрія Кайзера, відомого будівничого кораблів; стаття представляє його біржевиком й хабарником.

Націстична преса послугується широко відповідно підобраними виїмками з американських ґазет, що мають на читачів зробити вражіння страшного нутрішнього конфлікту в Америці. Ці виїмки залюбки послугуються цитатами з письменників і ґазетярів, котрі в даний день за щось критикують вашинґтонський уряд або аліянтську політику. Через те, що зо статей наводиться тільки підобрані уступи, цілість робить вражіння, що в Америці розгорілася справжня громадянська війна.

Традиційним коником націстів є теж балачка, що американці ще далі вважають британців своїми дідичними ворогами. Британець попри жида є в націстів головним виновником, що втягнув Америку до війни. Та тепер очевидно американці чомусь скорумповані в тому згляді; часто можна читати тепер у націстичних ґазетах стрічки, що мовляв „тільки кілька патріотів, таких, як Линдберґ" роблять щось таке, що подобається нацистам; виходило би, що такі патріоти це в Америці меншина...

Традиційним коником є теж балачка про політичну корупцію в Америці. Новиною в цій старій пісні є ростягання політичної корупції на військові справи. Гітлерів „Фелькішер Беобахтер" доносив раз дослівно з Африки: „Американські ґенерали в Африці нарікають постійно, що їх віддано під керму політичних комісарів, як у Росії". Каже цей Гітлерів прибічний орган, що „американець ніяк не може зрозуміти національної самопосвяти німецького офіцира; американський офіцир остається навіть в уніформі демократом або републиканцем". Звісна річ, що хтось когось тут не може зрозуміти.

„Гамбурґер Фремденблят" у своїй правильній рубриці „питання й відповіді" помістив був запит „цікавого": Чи може американська продукція стати небезпечною для Німеччини? а потім відповідь: „Ні. Багато-розхвалена американська продукція остається далеко позаду за чванькуватими обіцянками жидівського оруддя, Рузвелта. Вона не може розвинутися з причини страйків, які є на порядку дня. Ми мусимо зрозуміти, що американці нині не можуть уже більше будувати хмародерів, а тільки вести роспусне життя в хмародерах. Американці ще мають машинерію, але вже не мають винахідників. Де поділися дні Едисона?... Американські фабрики стали місцями політичних зборів, подібно як американській військові табори стали таборами для забави хлопців і дівчат".

Ось так раби Ґебельса малюють німецькому народови американців як здеґенерованих синів справних американців, котрих німці знали з першої світової війни. До яких меж посувається ця пропаґанда, можна бачити з різних „аналіз". Ось наприклад „аналіза" президента Рузвелта в ґазеті „Цвельф Ур Блят": Злучені Держави під кермою Рузвелта ведуть війну за своїми правилами. Ці правила кладуть суспеpечности й нельоґічність вище здорового розуму, роблять героїв з дезертирів, перемоги з проґраних. Але як можна ждати чогось іншого від краю, що йде за божевільною людиною?"

А ось ще один приклад „аналізи", тим разом американської інвазії Африки, поміщеної в „Берлінер Нахтавсґабе":

„Боязливий напад на Африку зраджує поведінку умово божевільної людини, котра бачить тільки найближчих успіх, недобачує шкідливі наслідки свого вчинку, які прийдуть пізніше. Але нажаль, ми мусимо замітити, божевілля є заразливе. У краю божевільного Рузвелта багато людей набирається недуги й по „переможних донесеннях" з Орану багато людей почало поводитися по божевільному. Ці люди, очевидно, утруднюють Німеччині добитися справедливого мира, бо вперед треба би вилікувати тих людей, поки їх буде можна признати за рівних спільників".

Важко сказати, до якої міри німецький народ повірив у ці брехні, зроджені з хорої уяви Ґебельса й Гітлєра. Можна припустити, що молоде покоління німецького народу, котре не мало особистого досвіду з американцями, приймає в добрій вірі цей фабрикат націстичної машини. Одначе певні вказівки дають нам основу догадуватися, що вони не приймають усего за святу правду та що вони є змішані. В День Колюмба „Фелькішер Беобахтер" подав на першій стороні „картун", на котрому Колюмб, дивлячися на Вашинґтона, каже: „Якби я знав, що станеться, я був би не був відкривав Америки", але того самого дня „Цайт", націстичний орган у Празі, писав: „Як ми думаємо про Америку, ми думаємо про Деклярацію Незалежности, котра все ще висказує всі ідеали людства, гідні принятття. Ми думаємо про народ Америки, котрий посідає все, що робить життя вартісним".

Можна дивуватися, як цього роду речення перейшли цензуру або в якому концентраційному таборі опинився їх автор. Одначе це можливо, що якраз такі речення, що прорвалися через цензуральні заборола, виявляють справжню опінію німецьких мас. Можливо, що ветерани першої світової війни ще памятають, що зробила сильна й велика Америка, а їх матери й жінки памятають, як щедра Америка піклувалася німецькими дітьми по війні.

На всякий випадок буде це незвичайно цікавим досвідом для людства побачити, як поводиться край, котрий не має доступу до правди, котрий постійно годують брехнею й брутальністю. Ми знаємо тепер, як хоче представити американців німецькому народови Ґебельс і його прислужники. Ми не знаємо, чи йому вдалося. Це буде незвичайно цікавим дізнатися колись, на стільки ця кампанія брехні справді вдалася.

РЕВОЛЮЦІЙНА ЕВОЛЮЦІЯ

(Розвій червоної армії. — Нові медалі. — Націоналістичний рух).

Ніодна армія в світі не пройшла таких великих орґанізаційнихі духових змін на протязі останніх 24 літ, як це сталося з червоною армією. Зорґанізована в січні 1918 р., ця армія знесла старшинські ступні, завела „рівність і братерство" усім робочим людям. Командантів частин призначували „по засадам". Траплялося, деколи, що з куховара робили полкового команданта, а коли цей відмовлявся від влади, прозивали його „буржуазним лакеєм", контрреволюціонером, мочимордою, сміттям, словом вживали всіх тих прикметників, якими обкладає тепер Тичина, Богомолець та Ко. канадійських українців. Ріжниця тільки та, що Червона армія робила це тому 24 роки, а бідна наша тичина остала тичиною... або просто сухою гилякою... Характерною рисою усіх словян, каже один анґлієць, це велика різниця між їх словами і ділами. Це теж була визначна характеристика червоної армії. Зараз по проголошенню рівности і братерства заказано вдержувати старшинські кухні при військових частинах. Але тогож дня виходить другий наказ, який дозволяє на ведення кухні для командного складу з тим застереженням, що можуть там харчуватись теж солдати, за належною доплатою. В практиці, солдати не мали чим доплачувати і старшинські кухні залишилися як передше, тільки з новою назвою. Але був і вовк ситий і коза ціла. В теорії, коли червоноармієць втік з фронту, його треба було вислати за кару в запілля, до школи науки марксизму. Але коли після цього цілі частини забирались з фронту на науку марксизму, за піхотною лінією вставляли машинові кріси, які так само розстрілювали солдатів, як це діялось і за царських часів.

Найцікавішим явищем в 1919 і 1920 рр. був старшинський склад червоної армії. Не маючи старшин комуністів большевики наставляли командантами частин навіть ряних реакціонерів, а до них до нагляду приділювали політичних робітників в менших частинах, а комісарів при більших частинах. Ці політичні комісарі вели нагляд над діянням командантів, складали точні звіти двом комісарам вищих частин і так йшла взаїмна шпіонажа від найнищого до найвищого щебля. Хто привик до европейського життя, цьому ось така система в армії яка в кожнім народі повинна мати найідейніші сили, була незрозуміла і не могла ніяк піднести боєздатности армії.

Навіть в ґенеральному штабі в Москві сидів довгий час бувший царський ґенерал Брусілов, а командантами поодиноких армій були дуже часто чорносотенці, які нагло перемінились в запеклих комуністів. Таке було в большевицькій армії в Україні в Балті в квітні 1920 р. Є навіть здогади, що саме ці чорносотенці вже тоді хотіли знищити Українську Галицьку Армію і вели явну протиукраїнську акцію, хоч все прикривалися комісарами. Треба признати, що тим царським старшинам вдалося вповні довершити своє діло, цебто захоронити всі царські землі під одним прапором та ввести советську армію в рамці російського націоналізму. А доказом цього це теперішнє введення нових військових відзнак, які вже не мають нічого спільного з комунізмом. Це воєнні нагороди-ордени Александра Невського, Маршала Суворова та Кутозова.

Хтож були ці полководці, якими гордиться тепер старшинський корпус червоної армії?

Орден Александра Невського це прямо відновлення ордену св. Александра Невського, заложеного Петром Великим в 1825 р.

Маршал Суворов був шведом, а родився в Фінляндії. Як старшина брав участь в війнах з турками, французами а головно з поляками в 1764—1769 р. Він то розбив армію ґен. Косцюшка, здобув Варшаву і справив там відому страшну різню на передмістю Прага.

Маршал Кутузов, князь смоленський, це ученик і гідний наслідник Суворова. Він теж як молодий старшина брав участь у різних війнах, деколи під командою Суворова, а деякий час був і ґубернатором Києва. В часі наступу Наполеона на Москву в 1812 р. Кутузов був головнокомандуючим російських військ і своєю тактикою відступу і нищення розбив французьку армію.

Додаймо до цього створення нової військової еліти советської армії, ґвардейських полків, які одержують навіть подвійну платню і мають різні привилеї, то матимемо повний образ еволюції советської армії за останніх 24 роки. Нiщо тут дивного, бо ця еволюція йшла тільки по льоґічній дорозі розвою боєздатности кожної армії.

І коли чужинні військові фахівці не доцінили сили червоної армії, то тільки тому, що така еволюція в їхньому краю булаб знищила армію до щенту. Видно з цього, що советські діячі знали краще психіку російського народу і після цього переводили реорґанізацію армії. Як подають американські ґазетярі, то в Советах створено цілий ряд нових воєнних відзначень. Може тепер і нашим „товаришам" попада за їхню вірну службу якийсь ордер!

НОВИЙ ВИНАХІД ЛЕТНИЦТВА.—Цей літак це останній винахід Дядька Сема для війни. Хоча виглядає як літак, все таки це не літак, бо не має мотора. Це так званий „ґлайдер". До того це „амфібійний" „ґлайдер", бо він може осідати на воду й на сушу.

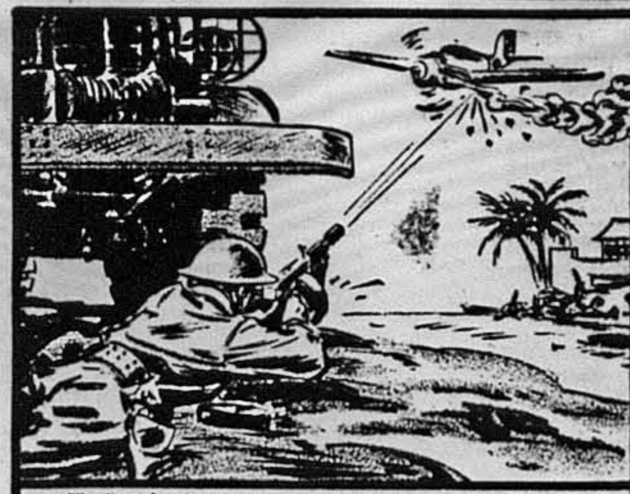
АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ЗНІС ПРИСУД НА ПОМІЧНИКІВ ШПИГА ҐАВПТА

ШІКАҐО. — Федеральний апеляційний суд зніс присуд кари смерти або довголітної вязниці на родині німецького шпига Герберта Ґавпта. Герберт приїхав до Злучених Держав перед роком німецькою субмариною разом з іншими шпигами і якийсь час укривався у своїх батьків та інших членів родини в Шікаґу. Федеральний суд засудив ще 14. листопаду минулого року Макса Ґавпта, батька; Волтера Фрелінґа, вуйка, і Рычарда Верґіна, приятеля на кару смерти, а їх жніки на довголітну вязницю. Федеральний прокуратор заявив, що відбудеться поновна судова розправа.

НАДІЮТЬСЯ ІНВАЗІЇ ЧЕРЕЗ НАСТУП НА ФРАНЦУЗЬКУ ТЕРИТОРІЮ

БЕРН (Швайцарія). — Є поширені поголоски, що ґен. Ромель обїзджає в Франції всі важніші оборонні місця, в першу чергу летунські поля, бо націсти рахуються з тим, що Аліянти готові розпочати інвазію Европи від здобуття Рівієри. Теж кажеться, що німці держать на поготівлі недалеко Ліону армію з 350.000 вояків, призначену для оборони Рівієри.

AMERICAN HEROES
BY LEFF

The Distinguished Service Cross has been awarded Staff Sgt. Doyle Kimmery of Huntington, Texas, for manning a sub-machine gun and returning the fire of low-flying enemy planes during the Jap attack on Hickam Field. When his ammunition was gone he ran from the cover of his truck to get more, and kept firing until the truck was bombed. He showed bravery beyond the call of duty. Figure out for yourself how much you can invest in War Savings beyond what you are doing now.

U. S. Treasury Department

ВИДАЮТЬ НОВИЙ ЦІННИК ХАРЧІВ ТА ПАЙКОВИХ ТОЧОК

ВАШИНҐТОН. — Бюро Адміністрації Цін оголошує цінник для харчових продуктів в детальній продажі. Цей цінник є складений для 150 різних округ коло великих міст. Разом з тим оголошується кількість точок пайкових, які вибирають власники крамниць при продажі споживних артикулів.

ЖІНОЧА БІЛЬШІСТЬ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ?

На зборах Товариства Спеціяльних Книгозбірень заявив помічник секретаря торговлі Ф. Р. Вилсон, що в 1910 р. мужеська більшина в Злучених Державах була всього 2,800,000 душ. Ця більшина маліє кожного року на 100 тисяч і вже в короткому часі жінки будуть в більшости. Загальне число населення, казав він, перейде в місяці червні 136 міліонів душ. В 1946 зможемо продукувати на 46% більше як в 1940 р., а це значить, що колиб наша продукція в 1946 впала до уровеня 1940 року то в Злучених Державах буде тоді 19 міліонів безробітних.

Хоч загальне число населення збільшося, то фармерське населення від 1940 р. зменшилось майже на чотири міліони душ.

НАЙБІЛЬШИЙ ФОТОҐРАФІЧНИЙ АПАРАТ.

Ляборaторія Бел Телефон Компані має найбільший фотоґрафічний апарат, який виготовляє денно 800 неґативів. Апарат є такий великий, що фотоґраф працює в його середині.

ПОМЕР КОЛИШНІЙ НЕВІЛЬНИК У 116 РОЦІ ЖИТТЯ

ҐРІНІЧ, КОН. — Генрі Луис Вокер, ніґер, колишній невільник, помер в міськім шпиталі в 116 році життя. Лікарі признали йому лише 110 літ життя, бо Вокер не знав точно року народження. Помер зо старости, без ніякої недуги.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Х. — Дуже добре зробили, що віднеслися в тій справі до уряду в Вашинґтоні. Якщо вони розглянуть Ваш винахід, а він покажеться практичним, то будьте певні, що вони його використають і Вас про те повідомлять.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Адв. Марсел Вагнер синдиком міста.

Українська громада в Джерзі Сити може радіти з нового визначення, якого зазнав адв. Марсел Е. Вагнер, що є від трьох років есемблименом нюджерзької леґіслятури. Саме тепер мейор Гейґ іменував адв. Вагнера заступником синдика міста, себто правним заступником міста.

Адв. Вагнер є членом 275 відділу У. Н. Союзу та інших українських товариств і бере активну участь в українському народньому життю. Він є тим, що недавно тому впроваджував в леґіслятурі стейту Ню Джерзі о. В. Лотовича, українсько - кат. пароха з Джерзі Сити, щоби відмовив молитву з нагоди отворення нової сесії. Адв. Вагнер веде від 15 років свою адвокатську канцелярію в Джерзі Ситі.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

„Організація Родичів Американсько - Українських Вояків - ,чок".

Думка зорганізовання українських родичів, опікунів, мужів, братів — сестер й жіноцтва, яких сини, дочки, браття — сестри чи сироти находяться у військовій службі нашої американської батьківщини, шириться щораз дальше й дальше. Свідоміший елемент серед нашого загалу підхопив значіння такої організації і став залюбки до неї горнутись. Перша така організація сформувалася в Брукліні, Н. Й., друга в самім Ню Йорку, а третя в Нюарку, Н. Дж.

Організаційне віче нюйорських родичів в День Матери було величаве. На вічу явилось поважне число родичів — около пятьсот — батьки, матері, браття, сестри, опікуни, подруги — мужі. Настрій був дуже бадьорий. Значіння та цілі цеї організації представили пп. Петро Задорецький та Юліян Павчак, містоголова бруклинської організації. Збори рішили на місці оснувати таку організацію. Кожний з родичів зложив вступне, почім наступив вибір повного уряду. Головою нюйорської організації вибрано п. Йосифа Хомова, найстаршого родича, а заступником п. Петра Задорецького. Продовження цих організаційних зборів відбулося дня 13. червня, ц. р. Тут теж явилось достаточне число нових членів-члениць і уформовано загальний устрій організації. Слідуючі збори нюйорської організації відбудуться в неділю, дня 4-го липня.

Ось такі організації повинні повстати в кожній українській громаді - оселі, де тільки який член-члениця рідні знаходиться в мілітарній службі нам дорогої батьківщини Америки. Членом такої організації може бути кожний родич-батько, мати, брат, сестра, опікун, муж, чи жінка. З огляду на вагу теперішньої хвилі та значіння цеї організації на будуче — збори рішили принимати в членство також й інших громадян-громадянок, як почесних членів-члениць, що самі домагаються стати членами-членицями, щоби мати змогу помагати цій організації жертвою, доброю порадою, чи працею. Для убогих родичів членство є вільне.

Як таких організацій створиться около двадцять, то тоді скличеться „Зїзд", що вирішить і одобрить статут для цеї організації та установить централю, яка кермуватиме нею, її працею. Двадцять місцевих організацій це вже була би поважна сила для установлення централі. Ходить тепер тільки про те, щоби родичі прискорили організаційну справу, бо пора є дуже а дуже важка.

Плятформа праці цеї організації є вельми широка, а саме:

Домашній Фронт. При помочі родичів, братів, сестер, опікунів, чи жінок, або при помочі иншого середника „булетину" чи „листка", хочемо стояти з нашими дітьми, сиротами, жінками, чи мужами, що є у службі нашої вітчини, в постійнім контакті, інформуючи їх про домашні справи (а кожний вояк думає головно про дім-рідню), про річи, якими вони найбільше цікавляться, виробляючи в них бодрого духа для добра їх найдорощих, для добра нашої вітчини, для кращого світа, для перемоги правди над лукавством, для перемоги демократії над диктатурою - рабством, для свобідного життя вільної людини. Організація даватиме також й матеріяльну поміч, де тільки зайде на це потреба. В армії є багато наших сиріт чи вояків, яких родичі є в Европі, як теж багато дітей бідних родичів, а війна принесе многим користь, а многим нещастя — горе. В багатьох випадках потреба буде відповідної опіки — привернення вояка до життя світської людини-громадянина.

Дальше іде про **допомогу** нашій вітчині Америці, щоби поконати наших ворогів. Тут спадає на організацію активна участь у всяких ділянках военно-громадської співпраці.

Це була би праця, так сказатиб, на протязі війни. Однак підчас цеї праці треба буде подбати про організацію з централею до повоенної праці — для наших синів, дочок, чи сиріт, мужів чи жінок, що повернуть домів, щоби вони при помочі центральної організації стояли з собою в сталім контакті для добра нашої вітчини Америки, для свого власного добра і для добра наших братів і сестер матери-України. Така організація може дати напрям й на цілі покоління, а її значіння можуть принести невисказані користи.

Тут входить також програма видання **Альбуму** наших дітей, сиріт, мужів, чи жінок, що вже пішли або підуть до мілітарної служби нашої Америки. Кожна громада-оселя виробилаб такий альбум (книгу фотографій) для кожного родича, опікуна, мужа, жінки, обнимаючи кожну одиницю української родини, що служить, чи ще служитиме до кінця війни в мілітарній силі Америки, а централя видасть загальний альбум, що послужить памяткою поколінням. Тоді все стоятиме перед нами наше геройське військо, що наражало своє життя, проливало свою кров за ідею кращого життя, кращої долі вільної людини нашої Америки. Кліші до такого альбуму малиби бути однакові з поданням імені вояка-чки, родичів, громади-оселі, відділу військової служби, ранги, відзначення, тощо. Значить, що треба, щоби кожна українська одиниця, служачи при мілітарній організації, виробила собі фотографію. Ходить про те, щоби з покінченням війни, з днем перемоги, виготовити такий альбум як дорогу памятку для нас і нашого покоління. Цей альбум матиме незвичайне значіння серед нашого громадянства. Згодом наступить попит за поодинокими альбумами, щоби довідатися, хто і де служив-ла, що це за людина, а з цим прийде і взаїмне запізнання, порозуміння, виміна думок, може й приязнь — а то й родинна злука. Це є дуже поважна справа для добра наших дітей, для добра нашого народу, для добра нашої держави-Америки. Недавно один визначний американський священик виголосив промову до молоді, завзиваючи її, щоб родинна злука повстала з тої самої нації, бо така злука, як показує життя-практика, є найтрівкіша, і дає добру запоруку розвоеви церкви, інституцій, а що найважніше — родини, що є підставою нашої держави. Ця справа є дуже поважна, бо від цього залежить добро нашого покоління, розвій нашої церкви, наших іституцій, нашого українського культурного життя в нашій вітчині-Америці.

Признають, що українська родина назагал є моральна і ідейна та стремить до чогось кращого, ліпшого. Коли візьметься критично економічну сторону родини, то наші діти, маючи таку саму спромогу, як діти інших націй, жили і живуть много ліпше в родинній злуці з членами своєї нації, ніж мішаної. Від чогож отже залежить родинна злука, як не від контакту, порозуміння, виміни думок, згоди характерів, приязни, взаїмного призвичаєння, а вкінці й любови. Тут не ходить про одиниці, а про загал, та про память корінного пня. Ця справа дуже начасі.

Наконець справа трівкого мира, справа вільної людини. Війна наноєить руїну, розриває сімю, запроторює одні, чи другі нації в економічну чи політичну неволю. Історія недвозначно виказує, що гнет малих чи більших націй, мусить вкінці нанести війну з причини Богом даного права людини стреміти до свобідного розвою та бути рівним в сімї цивілізованих народів. Якаж доля стрінула український нарід? Неволя! Це, здається нам, є теж і причиною европейської війни, бо багата українська земля та великий український нарід є — так сказатиб — політичною і економічною рівновагою европейського мира. Який теж міг бути мир, коли ту рівновагу, себто Україну, розчетвертовано.

Тепер Німеччина з Гітлером, ініціятором нової політичної ідеольоґії й „нового порядку" в Европі, спричинила другу, світову війну. Ціль Гітлера: правління над світом — запанування над Україною. Тому, що він, будучи союзником Москви, напав на москалів, а не москалі на Німеччину, демократія світа стала по стороні Москви, а українська визвольна справа знайшлась в скрутному положенню. Ось ту страшну війну наша батьківщина — Америка виграє разом з іншими демократіями. Та суть справи є не тільки у вигрі війни, але й в вигрі трівкого — справедливого мира. Перешкодою щодо справедливого мира теж і для України є політика Росії та Польщі, бо обидві держави хотять знова панувати над українським народом. Обовязком цеї організації буде виказувати перед любителями демократії й любителями трівкого мира, що тільки справедлива розвязка українськгоо питання дасть запоруку такого трівкого мира, якого цілий світ так бажає. Наша ціль: систематично й науково представити правду і нею боронити свободу українського народу.

Українці! "Організація Родичів Американська-Українських Вояків-чок" має стати речником нашого громадянства. Релігійні чи політичнопартійні різниці не мають тут місця. Цею організацією наше громадянство має виступати, як одна цілість. Ціллю цеї організації є піддержувати та збільшувати ряди наших всіх теперішних церков, наших запомогових організацій, наших установ, товариств та братств, додаючи їм свіжих сил, молодої почви — нашу дітвору. Длятого проситься наше все священство, наші провідні сили всіх наших запомогових організацій, товариств, братств та громад доложити руки до створення такої організації в кожній громаді-оселі. щоби можна було збудувати централю для добра внього громадянства, для добра нашого будучого покоління, для добра нашої вітчини — Америки, для добра великого, мученого українського народу.

Тому до праці батьки, матері, браття — сестри, жінки — мужі наших вояків-чок з вірою в перемогу і нашу правду.

За „Організацію Родичів Американсько - Українських Вояків-чок" в Ню Йорку: **Й. Хомів,** предсідник; **Ст. Чосник,** скарбник; **Я. Мирус,** фін .секр.; **Станислава Гурин,** рек. секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181. відбудуться в неділю, 4. липня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі на Комплай Гил. Обовязком є всіх членів прийти на означений час. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 3. липня, в сали У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. На ці збори просимо всіх членів прийти на час, бо є дуже важні справи до полагодження, як також уряд і контроля здадуть звіт зі своєї праці за другий квартал. — За уряд: П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

Купуйте Военні Бонди!

ПОЗЕМЕЛЛЯ І ВОЄННА ПРОДУКЦІЯ.

З переходом Галицької Армії за Збруч в липні 1919 р. треба було розвязувати не тільки нові стратеґічні питання, але також питання військового транспорту. Хоч терен Великої України зближений до галицького поземелля, а всеж таки в перших днях брак доріг, пісковата та глиняна земля, майже унерухомили цілу українську армію. Треба було залишити тяжні муніційні вози, перековувати коні, брати на „тачанки" машинові кріси, словом треба було зреформувати цілий вигляд армії та приноровити її до нового терену.

На днях надійшли відомости, що й совєтські летуни передали американським ґазетярам певні завваги, як уліпшити літаки Арікобра, яких тепер вживають на совєтськім фронті. Якіж це завваги?

Треба будувати сильніші прилади до осідання літаків, бо теперішні заслабі для російського терену.

Вставити нові радіятори для огрівання, спеціяльно на зиму; електричні прилади заскладні.

Ці та інші завваги, які подають совєтські летуни, вказують, що кожна країна має свої властивости і армія мусить їх вивчити, щоб і продукція военного матеріялу відповідала вимогам поземелля даної країни.

ТАРЗАН, ч. 794. Пійманий.

Тарзан боровся як лев перед несподіваним нападом диких.

Але його скоро перемогли силою числа.

Хоча він був бранцем, Тарзан невстрашимо сказав: „Чого хочете від мене?"

„Ми ловимо всіх чужинців", відповів провідник; „наш начальник рішить твою долю".